

Rolnummer 302
Arrest nr. 54/92 van 9 juli 1992

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door de arbeidsrechtbank te Brussel bij vonnis van 12 juli 1991 in zake J. Redant tegen de Rijksdienst voor Pensioenen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit waarnemend voorzitter rechter J. Wathelet en voorzitter J. Delva, en de rechters D. André, F. Debaedts, K. Blanckaert, L. De Grève en L. François, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van waarnemend voorzitter rechter J. Wathelet,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *

I. Onderwerp van de vraag

Bij vonnis van 12 juli 1991 in zake J. Redant tegen de Rijksdienst voor Pensioenen heeft de arbeidsrechtbank te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Is artikel 33 van de zogenaamde ' herstelwet inzake de pensioenen van de sociale sector ' van 10 februari 1981 al dan niet in strijd met artikel 6 van de Grondwet, dat elk onderscheid van standen in de Staat verbiedt en het beginsel instelt van de gelijkheid van de Belgen voor de wet, in zoverre het in de toekenning van een minimumpensioen van werknemer slechts voorziet voor de werknemers die het bewijs leveren van een ' dusdanige ' beroepsloopbaan die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige beroepsloopbaan, terwijl artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984, ingevoegd bij art. 266 van de wet van 22 december 1989, bepaalt dat het minimumpensioen als zelfstandige verleend wordt wanneer de pensioengerechtigde een beroepsloopbaan bewijst die ' hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen ', ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan. »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied

Op 8 oktober 1990 werd J. Redant bij een administratieve beslissing van de Rijksdienst voor Pensioenen een rustpensioen toegekend ten laste van de regeling van de werknemers, berekend op basis van een jaarlijks bedrag van 165.492 BF voor een beroepsloopbaan van 26/45n vanaf 1 januari 1991.

Die pensioengerechtigde betwist het hem toegekende bedrag bij een verzoekschrift ingediend bij de arbeidsrechtbank te Brussel met inachtneming van de gestelde termijn- en vormvoorschriften. Hij is namelijk van oordeel dat hem geen recht op een minimumpensioen is toegekend, terwijl hij gedurende 36 jaar - 26 jaar als werknemer en 10 jaar als zelfstandige - heeft gewerkt. Artikel 33 van de wet van 10 februari 1981 voorziet slechts in de toekenning van een minimumpensioen aan een werknemer die, alleen in die hoedanigheid van werknemer, twee derde van zijn volledige loopbaan in die regeling heeft vervuld.

In een vonnis alvorens recht te doen verklaart de arbeidsrechtbank te Brussel, uitspraak doende bij verstek ten aanzien van de Rijksdienst voor Pensioenen (verwerende partij) de vordering ontvankelijk en beveelt de heropening van het geding om de opmerkingen van de partijen en de arbeidsauditeur te horen in verband met een prejudiciële vraag die hij het Hof overweegt te stellen aangaande de naleving van artikel 6 van de Grondwet bij artikel 33 van de wet van 10 februari 1981, dat een werknemer slechts een minimumpensioen toekent indien hij twee derde van zijn beroepsloopbaan in de enkele regeling van de werknemers heeft vervuld terwijl artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984 bepaalt dat de zelfstandigen een minimumpensioen kan worden toegekend indien zij een beroepsloopbaan aantonen van ten minste twee derde van een volledige loopbaan hetzij in de enkele regeling van de zelfstandigen, hetzij in de regeling van de zelfstandigen en die van de werknemers.

Op eensluidend advies van de substituut van de arbeidsauditeur gegeven op de terechtzitting van 24 juni 1991 heeft de arbeidsrechtbank ambtshalve de voormelde vraag bij het Hof aanhangig gemaakt.

III. De rechtspleging voor het Hof

De prejudiciële vraag is bij het Hof aanhangig gemaakt door de overzending van een expeditie van de voormelde verwijzingsbeslissing, die op 19 juli 1991 op de griffie is ontvangen.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters J. Wathelet - destijds verslaggever - en L. De Grève - verslaggever - hebben geoordeeld dat er ten deze geen reden was tot toepassing van de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet.

Van de verwijzingsbeslissing is kennis gegeven conform artikel 77 van de organieke wet bij op 23 augustus 1991 ter post aangetekende brieven, die op 26, 27 en 28 augustus en 2 september 1991 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Het bij artikel 74 van de voormelde wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 29 augustus 1991.

De Ministerraad, Wetstraat 16 te 1000 Brussel en de Rijksdienst voor Pensioenen, Zuidertoren te 1060 Brussel hebben bij respectievelijk op 7 oktober 1991 en 8 oktober 1991 ter post aangetekende brieven elk een memorie ingediend.

Afschriften van die memories zijn conform artikel 89 van de organieke wet overgezonden bij op 22 oktober 1991 ter post aangetekende brieven, die op 23 en 30 oktober 1991 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Er is geen memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 12 december 1991 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen tot 19 juli 1992 verlengd.

Bij beschikking van 13 mei 1992 is, aangezien rechter J. Wathelet waarnemend voorzitter is, rechter D. André aangewezen als lid van de zetel om rechter J. Wathelet als verslaggever te vervangen.

Bij beschikking van 13 mei 1992 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de terechtzitting op 2 juni 1992 vastgesteld.

Van die beschikking is aan de partijen kennis gegeven, die, evenals hun advocaten, van de datum van de terechtzitting op de hoogte zijn gebracht bij op 13 mei 1992 ter post aangetekende brieven, die op 14 en 15 mei 1992 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Op de terechtzitting van 2 juni 1992 :

- zijn verschenen :
- . Mr. E. Gillet, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- . Mr. R. Beyens, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Rijksdienst voor Pensioenen;
- hebben de rechters D. André en L. De Grève verslag uitgebracht;
- zijn de voormelde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd conform de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

A.1.a. In zijn memorie herinnert de Ministerraad allereerst aan de wordingsgeschiedenis van zowel artikel 33

van de wet van 10 februari 1981 als van artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984. Wanneer men die twee artikelen combineert, kan men, aldus de Ministerraad, vier situaties onderscheiden. Ofwel kan een werknemer twee derde van een volledige beroepsloopbaan als werknemer laten gelden, en geniet hij het minimum ingesteld bij artikel 33 van de wet van 10 februari 1981. Ofwel kan hij geen twee derde laten gelden en heeft hij, als hij anderzijds geen activiteit als zelfstandige heeft uitgeoefend, geen recht op enig minimum. Die twee situaties betreffen niet de prejudiciële vraag, die immers betrekking heeft op het geval van een werknemer die een gemengde loopbaan achter de rug heeft. De derde situatie is die van een werknemer die niet de bij artikel 33 vereiste twee derde bereikt, maar er wel toe komt door toevoeging van een gedeeltelijke carrière als zelfstandige, in welk geval hij het minimum zal krijgen waarin artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984 voorziet, dat wil zeggen een minimumpensioen als zelfstandige. De vierde situatie ten slotte, die wat haar gevolgen betreft analoog is met de vorige, is die van de zelfstandige die niet de bij artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984 vereiste twee derde bereikt door zijn activiteit als zelfstandige maar die een gedeeltelijke loopbaan als werknemer aan zijn loopbaan kan toevoegen waardoor hij de door hetzelfde artikel 131bis vereiste twee derde kan bereiken en hiermee recht krijgt op het minimumpensioen.

b. De Ministerraad herinnert voorts eraan dat de schending van artikel 6 van de Grondwet veronderstelt dat personen die zich in een identieke of analoge feitelijke of juridische situatie bevinden, op verschillende wijze worden behandeld. Nu is het echter zo, aldus de Minis terraad, dat de situaties verschillen : de eerste twee beogen homogene, de twee andere gemengde beroepsloopbanen.

Het volgende mechanisme ontstaat bij het combineren van artikel 33 van de wet van 10 februari 1981 en artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984 : de persoon die zich derhalve als werknemer beschouwt omdat hij het grootste deel van zijn onvolledige loopbaan in de werknemersregeling heeft vervuld, kan dientengevolge aanspraak maken op een minimumpensioen, maar als zelfstandige, indien hij aan zijn loopbaan als werknemer ook maar iets van een loopbaan als zelfstandige kan toevoegen.

Daarnaast kan de persoon die een belangrijk deel van zijn loopbaan in de zelfstandigenregeling heeft vervuld, die door een eveneens onvolledige werknemersloopbaan aanvullen met de bedoeling de twee derde-drempel vereist bij artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984 te bereiken. Dat mechanisme wijkt allesbehalve van het bij artikel 6 van de Grondwet ingestelde gelijkheidsbeginsel af, maar stelt een egalitaire symmetrie in die, aldus de Ministerraad, samenhangt met het principe dat de pensioenregeling van de zelfstandigen een restregeling is ten opzichte van de andere stelsels. En de Ministerraad citeert dan het arrest van het Arbitragehof van 18 april 1991, nr. 7/91.

A.2.a. De Rijksdienst voor Pensioenen herinnert aan de grote stromingen binnen de administratieve rechtspraak met betrekking tot de toepassing van het beginsel van de gelijkheid voor de wet en stelt dat het feit dat artikel 33 van de wet van 10 februari 1981 enkel de in de hoedanigheid van werknemer vervulde beroepsloopbaan in aanmerking neemt als voorwaarde voor de verlening van het gewaarborgd minimumpensioen ten laste van de werknemersregeling zijn verantwoording vindt in de contribuerende inspanning die in die regeling wordt geleverd, in een toekenning evenredig met de in die hoedanigheid vervulde loopbaan en in de supplementaire financiële last voor die regeling, gedekt door een specifieke subsidie van de Staat. Op grond van de criteria van onderscheid van de verschillende pensioenregelingen van de werknemers, de zelfstandigen en de overheidssector kunnen duidelijke categorieën worden onderscheiden met specifieke regels inzake de rechten en verplichtingen van de gerechtigden, de toekenning van de prestaties en de financiering van de regelingen; er bestaat een logisch verband tussen die criteria en het doel van de regeling die de wet toepast op de volgens die criteria gedefinieerde categorie.

Volgens de Rijksdienst voor Pensioenen bestaat er dus geen ongelijkheid van behandeling van personen, maar wel een onderscheid van rechten en verplichtingen van de sociaal verzekerden, afhankelijk van de onderscheiden regelingen van sociale zekerheid.

b. Subsidiar staat de Rijksdienst voor Pensioenen ten slotte erop aan te stippen dat door voor de aanvrager het gewaarborgd minimumpensioen te verlenen evenredig met de in de werknemersregeling erkende loopbaan en het wettelijk vereiste van de twee derde van een volledige beroepsloopbaan als werknemer op te heffen, hem een minimumbedrag van 159.564 BF zou worden gewaarborgd, wat minder is dan het pensioen dat bij de aangevochten administratieve beslissing is toegekend.

B.1. Artikel 33 van de zogenaamde « herstelwet inzake de pensioenen van de sociale sector »

van 10 februari 1981, dat het voorwerp is van de prejudiciële vraag, luidt als volgt :

« Voor de werknemers die het bewijs leveren van een dusdanige beroepsloopbaan die tenminste gelijk is aan de twee derden van een volledige beroepsloopbaan, mag het bedrag van het rustpensioen ten laste van de pensioenregeling voor werknemers niet kleiner zijn aan (lees : dan) een breuk van de basisbedragen vastgesteld door artikel 152 van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980.

Deze breuk is gelijk aan deze die voor de berekening van het rustpensioen ten laste van de pensioenregeling voor werknemers, heeft gediend. (...) »

B.2. Artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984, ingevoegd bij artikel 266 van de wet van 22 december 1989, bepaalt als volgt :

(...) « 2°) wordt aan de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige, een minimumpensioen verleend wanneer hij, naar gelang van het geval, in zijn hoofde of in hoofde van de overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst die hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen, ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan; het minimumpensioen is gelijk aan een breukgedeelte van één van de onder 1° bedoelde bedragen, dat naar gelang van het geval gelijk is aan de breuk die voor de berekening van het rust- of het overlevingspensioen in de regeling voor zelfstandigen in aanmerking werd genomen; (...). »

B.3. Beide voormelde bepalingen organiseren het minimumpensioenstelsel dat van toepassing is op twee onderscheiden categorieën binnen de beroepsbevolking. Artikel 33 van de wet van 10 februari 1981 is van toepassing op de werknemers die een dusdanige beroepsloopbaan aantonen, die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan, terwijl het stelsel dat door artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984 wordt ingevoerd, van toepassing is op personen die ofwel een beroepsloopbaan als zelfstandige, die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan, ofwel een gemengde beroepsloopbaan als zelfstandige en als werknemer aantonen.

De verschillen die worden vastgesteld in de toekenningsvoorwaarden met betrekking tot die twee pensioenregelingen vinden met name hun verklaring in de verschillen die de wetgever, rekening houdende met de verscheidenheid van de beroepssituaties, heeft ingesteld tussen de toegekende bedragen, hun financieringswijze en de lasten ervan. Uit de litigieuze bepalingen vloeit voort dat al diegenen die een gemengde loopbaan hebben gehad doordat zij hun activiteit deels als werknemer, deels als zelfstandige hebben uitgeoefend, recht hebben op een minimumpensioen van zelfstandige onder dezelfde voorwaarden. Anderzijds, binnen die groep, genieten enkel diegenen die twee derde van een volledige loopbaan als werknemer hebben volbracht, het minimumpensioen van werknemer.

Het is niet geboden dat het minimumpensioen van werknemer en het minimumpensioen van zelfstandige onder dezelfde voorwaarden worden verkregen, terwijl de systemen voortvloeien uit een verschillende legislatieve opvatting en organisatie, die door feitelijke gegevens kan worden gerechtvaardigd.

Het minimumpensioenstelsel dat door artikel 33 van de wet van 10 februari 1981 is ingevoerd, houdt geen schending in van artikel 6 van de Grondwet.

Om die redenen,

Het Hof

zegt voor recht :

artikel 33 van de zogenaamde « herstelwet inzake de pensioenen van de sociale sector » van 10 februari 1981 houdt geen schending in van artikel 6 van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 9 juli 1992.

De griffier,

De voorzitter,

H. Van der Zwalmen

J. Wathelet